



ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ
ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ В РІЗНИХ ФОРМАХ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Микитчик Володимир, Кошелева Олена
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI:10.32540/2071-1476-2025-1-109

Annotation

Introduction. The paper presents the justification and verification of the effectiveness of the innovative technology for the formation of patriotism in primary school children in various forms of physical education to increase their national self-awareness. Currently, one of the most acute problems of today is the issue of the formation of national and cultural identity, which is due to the need to assimilate historical memory, national and cultural values of the Ukrainian people and preserve national authenticity and traditions.

Purpose of the study is to determine the effectiveness of the innovative technology for the formation of patriotism in primary school children in various forms of physical education to increase their national self-awareness.

Methods: analysis of literary sources, pedagogical observation, pedagogical experiment, methods of mathematical statistics.

Research results. The structure of the innovative technology included the goal, principles, tasks (educational, health-improving, educational), forms (classroom and extracurricular). means (vital motor skills and abilities, patriotic movements, Ukrainian folk games and entertainment, traditional outdoor games of the Zaporizhzhia Sich and tourist hikes), innovative forms of organizing classes to involve younger schoolchildren in motor activity (quest, battle, flash mob, challenge), methods, stages of implementation and criteria of effectiveness. Pedagogical testing confirmed the effectiveness of the developed innovative technology for the formation of patriotism. Analysis of the results of the pedagogical experiment confirmed the effectiveness of the innovative technology we developed. As a result of its implementation, the level of development of the ability to remember, store and repeatedly reproduce the received information improved statistically significantly ($p < 0.05$); most children already had medium and high levels of concentration and attention stability ($p < 0.05$).

Conclusions. The results of the research allowed to scientifically substantiate an innovative technology for the formation of patriotism in primary school children based on the use of various forms of physical education, which contribute to increasing motivation to lead a healthy lifestyle, increasing and preserving family traditions, interest in the traditions of Ukraine, and observing the rules of respectful attitude to national symbols.

Keywords: means, self-awareness, schoolchildren, integrated lessons, Olympism.

Анотация

Вступ. У роботі представлені обґрунтування і перевірка ефективності інноваційної технології формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання для підвищення їх національної самосвідомості. Наразі однією з найбільш гострих проблем сьогодення є питання формуван-

ня національно-культурної ідентичності, яка обумовлена необхідністю засвоєння історичної пам'яті, національно-культурних цінностей українського народу та збереження національної аутентичності і традицій.

Мета – визначити ефективність інноваційної технології формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання для підвищення їх національної самосвідомості.

Методи: аналіз літературних джерел, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати досліджень. Структура інноваційної технології включала мету, принципи, завдання (освітні, оздоровчі, виховні), форми (урочні та позаурочні), засоби (життєво необхідні рухові уміння та навички, руханки патріотичного спрямування, українські народні ігри та забави, традиційні рухливі ігри Запорізької Січі та туристичні походи), інноваційні форми організації занять для залучення молодших школярів до рухової активності (квест, батл, флешмоб, челендж), методи, етапи впровадження та критерії ефективності. Педагогічне тестування засвідчило ефективність розробленої інноваційної технології формування патріотизму. Аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність розробленої нами інноваційної технології. У результаті її впровадження статистично достовірно покращився рівень розвитку здатності запам'ятовувати, зберігати та багаторазово відтворювати отриману інформацію ($p < 0,05$); у більшості дітей вже переважав середній та високий рівні концентрації та стійкості уваги ($p < 0,05$).

Висновки. Результати досліджень дозволили науково обґрунтувати інноваційну технологію формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку на основі використання різних форм фізичного виховання, які сприяють підвищенню вмотивованості до ведення здорового способу життя, примноженню та збереженню сімейних традицій, інтересу до традицій України, дотримання правил поважного ставлення до національних символів.

Ключові слова: засоби, самосвідомість, школярі, інтегровані уроки, олімпізм.

Вступ. Виклики сьогодення, (становлення політичної нації, відстоювання територіальної цілісності, зростання ролі власної відповідальності за долю України) вимагають значної уваги до процесу виховання покоління, яке зростає, актуалізують питання формування національно-культурної ідентичності, обумовленої необхідністю засвоєння історичної пам'яті, національно-культурних цінностей українського народу та збереження національної аутентичності та традицій [11, 14, 16]. З аналізу доступної нам літератури встановлено, що ідеї патріотичного виховання набули розвитку у роботах багатьох науковців [1, 2, 6, 12, 15, 16,], які стверджують, що функціонування системи фізичного виховання в умовах воєнного стану наразі характеризується інтенсивним пошуком саме інноваційних форм організації освітнього процесу, нових підходів до навчання, ефективних технологій тощо. Отже нині ключовим напрямком роботи сучасних фахівців є обґрунтування та активне впровадження у процес фізично-

го виховання закладів загальної середньої освіти інноваційних засобів, форм та технологій, які сприяють формуванню патріотично налаштованих почуттів у молоді.

У процесі аналітичного огляду літературних джерел з'ясовано, що питання формування патріотизму були предметом досліджень у багатьох галузях. Однак, здебільшого увага науковців зосереджувалась на окремих аспектах формування патріотизму. Встановлено, що нині науковцями з метою формування патріотизму на уроках фізичної культури активно впроваджуються інтегровані уроки [5, 8, 9], військово-патріотичні та народні рухливі ігри [6, 16], ідеї олімпізму [3] тощо. Ними не виявлено наукових досліджень, які б стосувались проблем формування національної самосвідомості у процесі фізичного виховання із молодшими школярами. Отже питанням формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання для підвищення їх національної самосвідомості є малодослідженою проблемою, що і

обумовило актуальність обраної теми дослідження.

Мета – визначити ефективність інноваційної технології формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання для підвищення їх національної самосвідомості.

Методи: аналіз літературних джерел, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати досліджень. На підставі аналізу літературних джерел, даних педагогічного спостереження та результатів констатувального експерименту була розроблена інноваційна технологія формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання.

Відмінною рисою якої є комплексний підхід до формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку на основі використання різних форм фізичного виховання, які сприяють підвищенню вмотивованості до ведення здорового способу жит-

тя, примноженню та збереженню сімейних традицій, інтересу до традицій України, дотримання правил поважного ставлення до національних символів. В основу розробленої інноваційної технології покладено інформаційні та практичні підходи до формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання.

Структура інноваційної технології включала:

- мету – залучення учнів молодшого шкільного віку до занять різними формами фізичного виховання для підвищення їх вмотивованості до ведення здорового способу життя, підвищення рівня національної самосвідомості та патріотизму;
- принципи;
- завдання (освітні, оздоровчі, виховні); форми (урочні та позаурочні);
- засоби (життєво необхідні рухові уміння та навички, руханки патріотичного спрямування, Українські народні ігри та забави, традиційні рухливі ігри Запорізької Січі та туристичні походи), інноваційні форми організації занять для залучення молодших школярів до рухової активності (квест, батл, флешмоб, челендж);
- методи;
- етапи впровадження;
- критерії ефективності.

Основна увага була приділена врахуванню рівня національної самосвідомості та мотиваційних пріоритетів молодших школярів, їх інтересу до різних форм фізичного виховання та видів рухової активності, рівня фізичного стану. У процесі впровадження намагались органічно поєднувати завдання з формування засад здорового способу життя, розвитку фізичних якостей та оволодіння культурно-історичними традиціями українського народу. Розроблена інноваційна техноло-

гія включала три етапи впровадження: підготовчий, основний і заключний – результативний [7].

Ефективність розробленої інноваційної технології визначалась на основі порівняльного аналізу між показниками психофізіологічних особливостей і рівня національної самосвідомості. Виявлено, що у дітей покращився рівень розвитку здатності запам'ятовувати, зберігати та багаторазово відтворювати отриману інформацію. Так, у результаті проведення тесту «Запам'ятай рух» 49,14% школярів вже безпомилково відтворили 7-8 рухів, 29,02% учнів виконали по 5-6 рухів; 21,84% – 3-4 рухи ($\chi^2=11,491$; $df=2$; $p<0,05$). У 50,91% дітей вже переважали середній та 18,18% високий рівні концентрації та стійкості уваги ($\chi^2=15,795$; $df=3$; $p<0,05$). За результатами проєктивної методики «Домалюй фігуру» (О.М. Дьяченко) кількість учнів із середнім рівнем національної самосвідомості зросла до 58,18% ($\chi^2=21,09$; $df=4$; $p<0,05$).

Наприкінці педагогічного експерименту спостерігалось переважання вищого за середній і високого рівнів сформованості відчуття поваги до гравців по команді. Так, завжди або часто, незалежно від результату гри, вже вітають суперника потисканням руки 49,09% опитаних, 47,27% учнів вітають супротивника з добре виконаною роботою (досягненням). Виявлено 38,63% учнів з високим рівнем сформованості здатності толерантного ставлення до суперників та 20,46% з вищим за середній. Високий рівень здатності до взаємодопомоги вже мали у 23,64% учнів; вищий за середній – 27,27%.

З'ясовано, що 25,46% учнів нечасто або іноді все ще намагаються вивести з рівноваги своїх суперників, а від 30,91% до 36,31% учнів подекуди вдаються до обману, особливо, якщо впевнені, що їх не викриють. У той же час, позитивним є те, що ніколи не ображають і не намагаються за-

смутити своїх суперників 70,91% учнів. Таким чином, наприкінці експерименту низький рівень сформованості проявів антигромадянських компетентностей у середньому мали 69,77% учнів, нижчий за середній – 15,23%, середній – 11,36%, вищий за середній – 3,64%. Учні з високим рівнем виявлено не було.

Завжди не байдужі до проблем однокласників на уроці фізичної культури 54,55% учнів, часто проявляють байдужість 9,09% школярів. Виявлено 58,18% учнів, які вважають, що розв'язання проблем, які виникають на уроках фізичної культури також залежить від самих учнів. На жаль 23,64% школярів переконані, що брати приклад з однокласників на уроці фізичної культури, які роблять щось для інших – це марна трата часу; часто так вважають 16,36%.

Ніколи не сміються над оцінками, які отримують однокласники на уроках фізичної культури 43,64% учнів; рідко це роблять 34,55%. Завжди вчаться в однокласників, які виконують фізичні вправи по-іншому 18,18% учнів; часто – 16,36%. Таким чином, наприкінці педагогічного експерименту високий рівень сформованості здатності до небайдужості до однокласників та/або суперників спостерігався у 28,00% учнів, вищий за середній – у 21,09%, середній – у 14,18%, нижчий за середній – у 11,63% та низький – у 25,09% учнів.

Аналіз відповідей учнів на запитання анкети, які дають можливість оцінити рівень сформованості здатності налагодити ефективну комунікацію із гравцями по команді та здатності до одностайності із гравцями по команді довів, що завжди не люблять розмовляти з однокласниками на уроці фізичної культури 21,82% учнів; часто – 36,36%. Не вважають за потрібне спілкуватися з однокласниками, чії думки та/або погляди є відмінними – 14,55% школярів;

часто – 21,82%. Отже, високий рівень сформованості здатності налагодити ефективну комунікацію із гравцями по команді та здатності до одностайності із гравцями по команді вже мали 19,40% учнів; вищий за середній – 31,51%; середній – 20,61%; нижчий за середній – 15,15% та низький – 13,33%.

38,18% учнів вже мали високий і вищий за середній рівень сформованості здатності до відповідальності, високий рівень здатності до позитивного ставлення до прав людини.

Виявлено, що проблема, яка пов'язана із забрудненням території, зовсім не хвилює 40,00% третьокласників.

Встановлено, що 18,18% школярів завжди шукають можливості полегшити бідність у найближчому оточенні; ведуть діяльність, спрямовану на поліпшення життя людей, мають високий рівень сформованості здатності навчатися на прикладах інших людей та вважають, що боротьба з нерівністю і соціальною несправедливістю є обов'язком виключно влади. У той же час, 12,73% учнів завжди намагаються спрямовувати свою діяльність на поліпшення життя людей, які живуть далеко. Позитивно відносяться до розіграшів 34,55% школярів. А 25,45% учнів переконані у тому, що людям важливо розмовляти один з одним незалежно від їх переконань. Завжди спілкуються з іншими людьми, бо упевнені, що можуть їх чомусь навчити – 21,82% респондентів. Таким чином, наприкінці педагогічного експерименту високий рівень здатності до комунікації вже мали 20,61% учнів 3-х класів, рівень вищий за середній – 24,85%, середній – 17,57%, нижчий за середній – 16,97% та низький – 20,00%.

Дискусія. Наведені результати розширюють дослідження Н.С. Сороколіт [13, 14, 18], О.А. Кучер [6], Н.В. Москаленко, Н.С. Сороколіт, І.Х. Турчик [11] про пози-

тивний вплив засобів фізичного виховання на рівень патріотизму у школярів.

Підтверджено дані Чжао Юйсян [17] щодо наявності позитивного впливу ігрових педагогічних технологій на рівень розвитку творчих здібностей молодших школярів; Я.П. Галана зі співавторами [3], О.І. Красова, М.В. Кусай [4], Н.В. Москаленко зі співавторами [10], Н.С. Сороколіт [15] – про необхідність запровадження інноваційних технологій у фізичному вихованні школярів; Н.В. Москаленко [8, 9], І. Кривуца, О. Несен [5] щодо переваг упровадження інтегрованих уроків з метою підвищення мотивації до навчання, формування пізнавального інтересу у молодших школярів; вміння порівнювати, узагальнювати та робити висновки; зняття перенапруження та перевантаження; формування гармонійно, інтелектуально розвиненої особистості; створення умов для самовираження, самореалізації, розкриттю здібностей дітей; активізації пізнавальної активності; Т.В. Сидорчук зі співавторами [12] щодо особливостей формування соціально-ціннісних настанов та практичних соціальних вмінь, які мають значення для життєдіяльності людини та суспільства.

Доповнено та розширено результати досліджень Н. Безлюдної [1] щодо особливостей національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану; Д. Бінецького, Н. Касіч [2], Тимчик М.В. зі співавторами [16] та інших відносно патріотичного виховання школярів у ЗЗСО; М. Slováková, E. Bendíková, R. Rozim, J. Daubnerová [18], T. Volmut, B. Šimunič [20] про те, що регулярна та організована рухова активність у шкільний і позашкільний час відіграє важливу роль у формуванні засад здорового способу життя у дітей молодшого шкільного віку.

Нами запропоновано вперше інноваційну технологію формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку на основі використання різних форм фізичного виховання. Відмінність запропонованої технології від вже існуючих полягає в тому, що вперше визначено організаційно-методичні умови формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку, які містять організаційний, соціально-педагогічний, діагностичний, програмно-методичний і контрольний блоки.

Висновки. Науково обґрунтовано інноваційну технологію формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку на основі використання різних форм фізичного виховання, які сприяють підвищенню вмотивованості до ведення здорового способу життя, примноженню та збереженню сімейних традицій, інтересу до традицій України, дотримання правил поважного ставлення до національних символів. Структурними елементами технології були мета, завдання, принципи, форми, методи та критерії ефективності.

Аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність розробленої інноваційної технології. У результаті її впровадження статистично достовірно покращився рівень розвитку здатності запам'ятовувати, зберігати та багаторазово відтворювати отриману інформацію ($p < 0,05$); у більшості дітей вже переважав середній і високий рівні концентрації та стійкості уваги ($p < 0,05$).

Оцінка рівня сформованості національної самосвідомості проведена за допомогою валідизованого та адаптованого закордонного інструментарію «Громадянська позиція та цінності сталого розвитку» (Questionnaire on Civic Attitudes and Sustainable Development, CASD) зі спеціальним модулем «Громадянські

компетентності у фізичному вихованні» встановила, що у результаті впровадження інноваційної технології наприкінці педагогічного експерименту спостерігалось переважання: високого та вищого за середній рівнів сформованості відчуття

поваги до гравців по команді, здатності толерантного ставлення до суперників, позитивного ставлення до прав людини та здатності до комунікації; вищого за середній та середнього рівнів здатності до небайдужості до однокласників та/або суперників,

здатності налагодити ефективну комунікацію із гравцями по команді, до одностайності із гравцями по команді та здатності до відповідальності.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Безлюдна Н. Особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану. *Збірник наукових праць «Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи»*. 2022. С. 76-83 URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/268057>
2. Бінецький Д., Касіч Н. Стан військово-патріотичного виховання молодших підлітків у процесі спортивно-ігрової діяльності: аналіз результатів дослідження. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2021. № 25. Кн.1. С.12-20 <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2021-25-1-12-21>
3. Галан Я.П., Огністий А.В., Огніста К.М., Бешлей О.В. Інноваційні форми олімпійської освіти в процесі дистанційного навчання. *Інноваційна педагогіка*, 2022. 49 (1). С. 32-38
4. Красов О.І., Кусай М.В. Інноваційні технології в фізичному вихованні школярів. *Актуальні проблеми і перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і туризму*. 2020. С. 138-147
5. Кривуца І., Несен О. Інтегровані уроки фізичної культури у закладах середньої освіти під час дистанційної форми навчання. *Фізична культура і спорт. Виклики сучасності*. 2022. № 2. С. 45-54
6. Кучер О.А. Формування громадянської компетентності учнів профільних класів засобами варіативних суспільствознавчих предметів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02; НАПН України, Ін-т педагогіки. Київ, 2014. 20 с.
7. Микитчик В.С. Обґрунтування інноваційної технології формування патріотизму у дітей молодшого шкільного віку в різних формах фізичного виховання. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2024. № 2. С. 84-93. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-2-084>
8. Москаленко Н. В. Інноваційна діяльність у фізичному вихованні загальноосвітніх навчальних закладів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 2015. № 4. С. 35-38.
9. Москаленко Н. Педагогічні інновації у фізичному вихованні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2009. № 1. С. 19–22.

References

1. Bezlyudna N. Osoblivosti natsional'no-patriotichnogo vihovanya molodykh shkolyariv v umov voennogo stanu. *Zbirnik naukovykh prats «Psikhologo-pedagogichni problemi sovchasnoi shkoly»*. 2022. P. 76-83 URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/268057> (In Ukrainian)
2. Binetskyi D., Kasich N. Stan viyskovo-patriotichnogo vihovanya molodykh podlitkiv u protsesi sportivno-igrovoy deyalnosti: analiz rezul'tativ dolijennya. *Theoretical and Methodological Problems of Children and Educational Youth*. 2021. № 25. Book 1. P.12-20 <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2021-25-1-12-21> (In Ukrainian)
3. Galan Y.P., Ognistiy A.V., Ognista K.M., Beshley O.V. Innovation forms of Olympic education in the process of distance learning. *Innovative Pedagogy*, 2022. 49 (1). pp. 32-38 (In Ukrainian)
4. Krasov O.I., Kusay M.V. Innovative technologies in the physical development of schoolchildren. *Actual problems and prospects for the development of physical education, sports and tourism*. 2020. pp. 138-147 (In Ukrainian)
5. Kryvutsa I., Nesen O. Integrated lessons of physical culture in secondary education institutions during distance education. *Fizychna kultura i sport. Challenges of modernity*. 2022. No. 2. P. 45-54. (In Ukrainian)
6. Kucher O.A. Forformanya hromadyanskoi kompetentnosti uchniv profil'nykh klassiv zasobami variativnykh suspilstvoznachykh predstavchiv [Formation of community competences]. dis. ... Cand. Ped. Sci.: 13.00.02; NAPN Ukraine, In-t pedagogiki. Kyiv, 2014. 20 c. (In Ukrainian)
7. Mykytchtyk V.S. Harmonization of innovative technology of formation of patriotism in children of young school culture in different forms of physical education. *Sportivnyy visnik Pridniprov'ya*, 2024. № 2. Pp. 84-93. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-2-084> (In Ukrainian)
8. Moskalenko N.V. Innovative activity in the physical development of the back-light foundation of the initial foundations. *Physical Culture, Sport and Culture of Health in the Present World*, 2015. № 4. pp. 35-38. (In Ukrainian)

10. Москаленко Н.В., Сидорчук Т.В., Решетилова В.М., Яковенко А.В. Інновації у фізичному вихованні в закладах загальної середньої освіти: навчальний посібник. Дніпро, 2022. 76 с.
11. Москаленко Н.В., Сороколіт Н.С., Турчик І.Х. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наук. пр. Київ, 2019. Вип. 5 (113). С. 223-228.
12. Сидорчук Т., Москаленко Н., Афанасьєв С., Сергєєв А., Решетилова В. Формування у молодших школярів діяльнісного компонента соціальної компетентності в процесі фізичного виховання. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15, 2024. (11(184)), 203-207. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).41](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).41)
13. Сороколіт Н.С. Компетентнісний підхід у фізичному вихованні. *The XIV International Science Conference «Current issues of science and education»*, 2021. С. 146-152.
14. Сороколіт Н.С. Теоретико-методологічні підходи до трансформації фізичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти: Дис.... доктора наук з фізичного виховання та спорту: 24.00.02 / Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Львів, 2023. 553 с.
15. Сороколіт Н.С. Формування ключової компетентності «інноваційність» у школярів засобами фізичної культури. *Теорія та методика навчання (з галузей знань)*. 2022. Випуск 48. Т. 2. С. 91-94
16. Тимчик М.В., Скірда Т., Линник А.М. Єдність військово-патріотичного і фізичного виховання учнівської та студентської молоді. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2023. № 2(160). С. 162-165. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).34](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).34)
17. Чжао Юйсян. Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку засобами ігрових художньо – педагогічних технологій: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії: 017 / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2021. 276 с.
18. Sorokolit N., Lukjanchenko M., Turchyk I., Chopyk R. New Ukarinian School Educational Reforms and Proffessional Mastership of the Physical Education Teacher. In: Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference. Rēzekne, 2021. 4, p. 179-89. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2021.04\(179\).41](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2021.04(179).41)
9. Moskalenko N.V. Pedagogical innovations in physical vikhovani. *Sportivnyy visnik Pridniprovyia*. 2009. № 1. Pp. 19–22. (In Ukrainian)
10. Moskalenko N.V., Sydorhchuk T.V., Reshetylova V.M., Yakovenko A.V. Innovations in Physical Education in General Secondary Education Institutions: navchalnyi posibnyk. Dnipro, 2022. 76 s. (In Ukrainian)
11. Moskalenko N.V., Sorokolit N.S., Turchyk I.Kh. Key competencies in physical education of schoolchildren within the framework of the «New Ukrainian School» reform.. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. Seriiia 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. nauk. pr. Kyiv, 2019. Vyp. 5 (113). S. 223-228. (In Ukrainian)
12. Sydorhchuk T., Moskalenko N., Afanasyev S., Sergeev A., Reshetylova V. Formation of the activity component of social competence in elementary schoolchildren in the process of physical education. *Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15*, 2024. № 11(184). Pp. 203-207. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).41](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).41) (In Ukrainian)
13. Sorokolit N.S. Kompetentnisnyi pidhid u fizichnomu vihovani. *The XIV International Science Conference «Current issues of science and education»*, 2021. С. 146-152. (In Ukrainian)
14. Sorokolit N.S. Teoretiko-metodologichni podkhodi do transformatsii fizichnogo vihovanya uchniv u zaladakh zagal'noi serednyoi osvita: Dis.... Doctor of Science from Physical Culture and Sport: 24.00.02 / Lviv State University of Physical Culture by Ivan Bobersky, Lviv, 2023. 553 p. (In Ukrainian)
15. Sorokalit N.S. Formation of the key competence «innovation» in schoolchildren by means of physical culture. Theory and teaching methods (from fields of knowledge). 2022. Issue 48. T. 2. P. 91-94 (In Ukrainian)
16. Tymchik M., Skirda T., Linnyk A. The unity of military-patriotic and physical education of pupils and student youth. *Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15*, 2023. № 2(160). Pp. 162-165. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).34](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).34) (In Ukrainian)
17. Zhao Yuxiang. Rozvitok tvorchikh zdibnosti detej molodogo shkol'nogo viký viký zasobami igrovih hudozhno-pedagogichnykh tekhnologii: disertacia na zdobuttya nauchnogo stepena doktor filosofii: 017 / Natsionalnyy pedagogichnyy universitet imeni M.P. Drahomanov. Kyiv, 2021. 276 p. (In Ukrainian)
18. Sorokolit N., Lukjanchenko M., Turchyk I., Chopyk R. New Ukarinian School Educational Reforms and Proffessional Mastership of the Physical Education Teacher. In: Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference. Rēzekne, 2021. 4, p. 179-89. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2021.04\(179\).41](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2021.04(179).41)

- doi.org/10.17770/sie2021vol4.6138 (дата звернення 27.03.2023)
19. Slováková M., Bendíková E., Rozim R., Daubnerová J. The effect of goal-directed extracurricular physical activities on development of physical abilities in children of early school age. *Journal of Physical Education and Sport*, 2022. Vol. 22 (issue 5), Art 139 pp. 1105-1111. <https://doi.org/10.7752/jpes.2022.05139>
20. Volmut T., Šimunič B. Effect of unstructured 15-minute active recess on children's daily physical activity. *Journal of Physical Education and Sport*, 2021. 21 (1), art. no. 25, pp. 180-187. <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.01025>
- Conference. Rēzekne, 2021. 4, p. 179-89. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol4.6138> (дата звернення 27.03.2023)
19. Slováková M., Bendíková E., Rozim R., Daubnerová J. The effect of goal-directed extracurricular physical activities on development of physical abilities in children of early school age. *Journal of Physical Education and Sport*, 2022. Vol. 22 (issue 5), Art 139 pp. 1105-1111. <https://doi.org/10.7752/jpes.2022.05139>
20. Volmut T., Šimunič B. Effect of unstructured 15-minute active recess on children's daily physical activity. *Journal of Physical Education and Sport*, 2021. 21 (1), art. no. 25, pp. 180-187. <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.01025>

Микитчик Володимир

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
вул. Набережна Перемоги, 10 м. Дніпро
<https://orcid.org/0009-0001-5451-5101>

Кошелева Олена

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
вул. Набережна Перемоги, 10 м. Дніпро
<https://orcid.org/0000-0002-9085-6800>